

***Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
na terenie Gminy Złocieniec
na lata 2021 – 2025***

Człowieka można przemocą ugiąć, ale
nie można go zniewolić.
- ks. Jerzy Popiełuszko

” WielkieSłowa.pl

***Miejsko–Gminny
Ośrodek Pomocy Społecznej w Złocieniu***

Złocieniec, luty 2021r.

I. WPROWADZENIE

Rodzina to mała grupa społeczna, stanowiąca załóżek szerszej społeczności. Jest ona niepowtarzalnym środowiskiem kształtującym osobowość, poglądy, styl życia, system norm i wartości. Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki społecznej jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań aspołecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy. Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ofiar przemocy w rodzinie poprzez prowadzenie poradnictwa i interwencji w przypadku jej zaistnienia, w szczególności poprzez działania edukacyjne, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą miejsc w ośrodkach wsparcia oraz tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Przemoc jest wszechobecna, w domu, w szkole, na ulicy, w życiu społecznym i zawodowym. Jest wpisana w naturę ludzką i nie da się jej całkowicie wyeliminować, można jednak zrobić wiele, by ją zlokalizować, poznać jej źródła i podjąć działania, aby się jej przeciwstawić. Szczególnie destrukcyjna jest przemoc w rodzinie. Specyfiką tego rodzaju przemocy jest skrzętne ukrywanie w czterech ścianach i niechęć otoczenia do wtrącania się w cudze sprawy co sprawia, że trudno realnie ocenić jej rozmiar.

W celu efektywnego i zintegrowanego działania przeciw przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym, opracowano Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie gminy Złocieniec. Program ten jest dokumentem, który wyznacza główne kierunki realizacji zadań w szczególności w ramach pracy Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Złocieniec. W programie są zawarte podstawowe informacje dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie, regulacji prawnych, realizatorów, adresatów programu oraz zakładanych efektów.

Działania programu mają charakter wielokierunkowy, dotyczą w szczególności profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i jej sprawcom. Skuteczne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wymaga współpracy i współdziałania instytucji zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie oraz służb odpowiedzialnych za nasze bezpieczeństwo.

II. ISTOTA I ZAKRES PROGRAMU

„Każdemu zapewnia się nietykalność osobista i wolność osobistą”.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku

Podstawową grupę społeczną pełniącą niezwykle istotne funkcje stanowi rodzina. To ona wywiera istotny wpływ na zachowanie się jednostek, zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz rodziny. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku w art.18 i 71 wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro, państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej.

W domu powinniśmy czuć się bezpiecznie. Dom powinien być miejscem, w którym jesteśmy kochani, chronieni, gdzie odzyskujemy siły po dniu pracy lub nauki. Jednakże dla wielu ludzi dom nie jest spokojną przystanią lecz niebezpiecznym miejscem, gdzie regularnie doznaje się cierpień fizycznych i emocjonalnych, a także seksualnych. Przemoc najczęściej kojarzy się ludziom z biciem, popychaniem, kopaniem, zmuszaniem człowieka do upokarzających czynności, stosowaniem broni lub gwałtem. Jednakże przemocą jest również poniżanie człowieka, oczernianie go przed innymi, wyzywanie i rzucanie obelg, ranienie jego poczucia własnej wartości i godności, ograniczanie jego swobody w sposób przekraczający normy moralne i obyczajowe.

2.1. Podstawy prawne

Program realizowany będzie w oparciu o podstawowe przepisy regulujące zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie tj.:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020, poz. 218 ze zm.),

Przedmiotowy program opiera się o następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020r. poz. 1876 j.t.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019r. poz. 2277 t.j.),

- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny (Dz. U. z 2019r. , poz. 1950 t.j.),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks Rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2019r. poz. 2086),
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990r. o Policji (Dz. U. z 2019r. , poz. 161 t.j.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019r. poz. 852),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011r. Nr 209, poz. 1245),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks Postępowania Karnego (Dz. U. z 2020r. Nr 89, poz. 30.)

Program wpisuje się w założenia:

- Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 (przyjęty Uchwałą Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r.),-do dnia dzisiejszego nie ukazała się nowy program na lata 2021 r
- Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Drawski m na lata 2015-2020,
- Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2022,
- Strategii Rozwoju Powiatu Drawskiego na lata 2015-2025.

2.2. Pojęcie i rodzaje przemocy w rodzinie

Definicja przemocy w rodzinie określona została w Art. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1 [osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U.2019.1950 t. j. z dnia 2019.10.14), a także inna osoba wspólnie zamieszkująca lub gospodarująca], w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Dodatkowo w preambule tego aktu określono motywy i cele, jakie przyświecały ustawodawcy – Uznając, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności, a także w celu zwiększania skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie stanowi się, co następuje: W powyższym wstępie do ustawy odwołano się do praw człowieka oraz roli władz publicznych (administracji publicznej) w zwalczaniu i przeciwdziałaniu temu zjawisku. Dodatkowo podkreślono, że „przemoc nie jest kwestią obyczajową, ale problemem naruszania podstawowych praw i wolności człowieka, a państwo, budując warunki do zapobiegania i ograniczania przemocy w rodzinie, wypełnia swoją rolę gwaranta bezpieczeństwa obywateli”¹.

Kodeks Karny definiuje przemoc w rodzinie (art. 207 Kodeksu Karnego), jako znęcanie się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny. W rozumieniu Kodeksu Karnego przemoc jest przestępstwem, które podlega karze: 1. § 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. 2. § 1a. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8. 3. § 2. Jeżeli czyn określony w § 1 lub 1a połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10. 4. § 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1–2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12. Fundamentalną klasyfikacją jest podział przemocy na agresję psychiczną oraz agresję fizyczną. Niemniej jednak nauka psychologii wyodrębnia także przemoc seksualną, ekonomiczną oraz zaniedbanie. Postrzegając ją w ten sposób, uznać trzeba, że do podstawowych form przemocy psychicznej zaliczamy: obrażanie, wyzywanie, drwienie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, zastraszanie, szantażowanie, grożenie, krzyczenie, oskarżanie,

¹ Sylwia Spurek, „Prawa człowieka w preambule”, Niebieska Linia nr 4/2010
<https://www.niebieskalinia.pl/pismo/wydania/dostepne-artykuly/4613-prawa-czlowieka-w-preambule>
[Dostęp: 13.12.2019 rok].

obwinianie, oczernianie, poniżanie, upokarzanie, kontrolowanie, kłamanie, manipulowanie, wzbudzanie lęku oraz poczucia winy, zakazywanie wychodzenia z domu, nadużywanie zaufania oraz agresję słowną. Do podstawowych form przemocy fizycznej będziemy z kolei zaliczać: bicie (uderzanie), popychanie, szarpanie, skręcanie, drapanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, cięcie, szczypianie, kopanie, duszenie, gryzienie, krępowanie ruchów, przypalanie papierosem pozbawianie jedzenia, picia lub snu oraz przymuszanie do spożywania używek².

Poniżej znajduje się syntetyczny opis poszczególnych form przemocy³:

Przemoc fizyczna, czyli naruszenie nietykalności cielesnej, celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu bądź groźba uszkodzenia ciała. Skutki przemocy fizycznej mogą być widoczne gołym okiem: złamania, siniaki, poparzenia, rany cięte. Dom i rodzina są miejscami, gdzie ten typ przemocy jest bardzo często stosowany pod postacią kar cielesnych.

Przemoc psychiczna, inaczej emocjonalna, związana jest z naruszeniem godności osobistej. Oznacza powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, manipulowanie dla własnych celów, wciąganie w konflikty, brak właściwego wsparcia, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę zainteresowania, uczuć czy szacunku, stałą krytykę, wmawianie choroby psychicznej, izolację społeczną, czyli kontrolowanie i zakazywanie bądź ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, stosowanie gróźb, czy degradację werbalną (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie)⁴.

Krzywdzenie psychiczne jest najbardziej nieuchwytną formą maltretowania człowieka. Trudno bowiem dostrzec pozornie niewidoczną przemoc posługującą się zazwyczaj słowem. Dopiero późniejsze skutki długotrwałej dewastacji psychicznej są zauważalne. Przemoc psychiczna to sytuacja, w której sprawca sprawuje psychologiczną kontrolę nad ofiarą. Sprawca przemocy psychicznej stara się przy tym doprowadzić do izolacji społecznej swojej ofiary. Ogranicza jej kontakty z sąsiadami, znajomymi, członkami rodziny. Często obraża znajomych, robi publiczne awantury, aż ofiara, zawstydzona

² Mariusz Paradowski, „Egzystencja dziecka w warunkach przemocy domowej i szkolnej. Analiza psychologiczno-prawna”, [w:] Aleksandra Kamińska (red.), Zeszyty naukowe Wyższej Szkoły Humanitas Pedagogika 10/2015, Sosnowiec 2015 r., s. 55

³ Joanna Helios, Wioletta Jedlecka, „Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane”, Wrocław 2017, s. 18-22

⁴ M. Łuba, Przemoc – definicja, rodzaje, gdzie szukać pomocy, <http://www.ptsr.nazwa.pl/files/O%20>

jego zachowaniem, unika towarzystwa chcąc w ten sposób uniknąć wstydu. Sprawca przemocy psychicznej domaga się posłuszeństwa właściwie w każdej dziedzinie życia⁵.

Przemoc seksualna, to kontakt seksualny podejmowany bez zgody ofiary. Natomiast przemoc seksualna wobec dzieci to wciąganie zależnych, niedojrzałych rozwojowo i niezdolnych do wyrażania pełnej zgody dzieci albo osób w wieku dorastania w seksualną aktywność naruszającą społeczne tabu i zasady życia rodzinnego. Jako przykłady tego rodzaju przemocy wymienia się: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp. W przemocy seksualnej, jak podkreśla J. Roszak, najmniej chodzi o sam seks. Najistotniejsze jest odzwierciedlenie i ugruntowanie relacji władzy, zaakcentowanie, kto jest silny, a kto musi ulec. Można wręcz mówić o socjalizacji mężczyzn do przemocy – bycia sprawcą, i kobiecej socjalizacji do bycia ofiarą.

Przemoc ekonomiczna, opisywana jest zazwyczaj jako używanie pieniędzy lub innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeb władzy i kontroli przez sprawcę. Pieniądze czy wartości materialne są używane zatem jako instrument, narzędzie do budowania jawnej lub ukrytej dominującej pozycji w rodzinie i stają się swojego rodzaju kartą przetargową.

D. Dyjakon⁶ wśród symptomów w zachowaniu sprawcy mogących dowodzić stosowania przemocy ekonomicznej, na które należy zwrócić uwagę, wymienia m.in.:

- pozbawianie środków do życia – niedawanie pieniędzy na podstawowe potrzeby;
- okradanie rodziny, zabieranie pieniędzy np. na hazard czy alkohol;
- ograniczanie dostępu do pieniędzy, np. wyliczanie pieniędzy na zakupy czy zabieranie karty kredytowej;
- ograniczanie możliwości korzystania ze wspólnych dóbr materialnych, np. mieszkania czy samochodu;
- kontrolowanie wydatków;
- obniżanie wartości zarobionych pieniędzy;
- obniżanie wartości i zdolności do samodzielnego życia;
- zastraszanie;

⁵ J. Jabłoński, J. Kusek, W. Hanuszewicz, op. cit., a także S. Spurek, „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Komentarz”, Lex a Wolters Kluwer business, Warszawa 2012, s. 17–18.

⁶ D. Dyjakon, Przemoc ekonomiczna – ukryta niezniewolenia, „Niebieska Linia” 2015, nr 6/101, s. 1.

- przerzucanie odpowiedzialności za utrzymanie rodziny na partnerkę;
- przekupywanie dzieci prezentami itp.

Zaniedbanie, jest naruszeniem obowiązku opieki ze strony osób bliskich, brak zaspokajania podstawowych potrzeb materialnych i emocjonalnych, np. niezapewnianie odpowiedniego jedzenia, ubrań, schronienia, opieki medycznej, bezpieczeństwa.

Przemoc w rodzinie jest poważnym zaburzeniem funkcjonowania rodziny, prowadzącym do naruszenia norm moralnych i prawnych. Jeszcze do niedawna uważano, że przemoc domowa występuje rzadko i dotyczy głównie rodzin patologicznych, a agresję między członkami rodziny traktowano jako jedną z normalnych form zachowania w codziennym życiu. Przemoc stosowana przez osobę dorosłą wobec swoich bliskich, w tym również dzieci, postrzegana była jako akceptowany sposób sprawowania nad nimi władzy i kontroli. W Polsce dostrzeżono zjawisko przemocy w rodzinie i zaczęto je traktować jako problem społeczny w latach 90-tych.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

- **JEST INTENCJONALNA** – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- **SIŁY SĄ NIERÓWNOMIERNE** – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca jest silniejszy,
- **NARUSZA PRAWA I DOBRA OSOBISTE** – sprawca wykorzystuje przewagę siły i narusza podstawowe prawa ofiary np. do wolności, do nietykalności osobistej, do godności, szacunku itp.,
- **POWODUJE CIERPIENIE I BÓL** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.
- **DZIAŁANIE LUB ZANIECHANIE DZIAŁAŃ** – sprawca dokonuje celowo działań przeciwko pozostałym członkom rodziny lub zaniecha tych działań.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem złożonym, wieloaspektowym, rozpatrywanym w czterech perspektywach: prawnej, psychologicznej, moralnej i społecznej. Dlatego przeciwdziałanie jej wymaga podejścia interdyscyplinarnego. Osoba pokrzywdzona nie rozumie, dlaczego nie może sobie poradzić z taką sytuacją.

Wszystkie zachowania, które przejawia osoba pokrzywdzona mają swoje źródło w mechanizmach przemocy, do których należą:

Zjawisko "prania mózgu" - jest stosowane, aby zmienić czyjeś przekonania, poglądy, osobowość tak, aby osoba manipulowana działała zgodnie z oczekiwaniami manipulującego.

Jest to działanie służące temu, aby osoba doznająca przemocy, funkcjonowała zgodnie z życzeniem sprawcy. W konsekwencji osoby doznające przemocy w rodzinie, które były poddawane "praniu mózgu" mają zniekształcony obraz własnej osoby, uważają, że są głupie, złe, niezaradne, czują się winne i odpowiedzialne za przemoc, często uważają, że zasłużyły na karę, przeżywają lęk.

Syndrom wyuczonej bezradności - to bezradność, która pojawia się w wyniku doświadczanych sytuacji. Osoba doznająca przemocy szuka dla siebie pomocy, mówiąc o swojej sytuacji w rodzinie, znajomym lub zgłaszając się do organizacji zajmujących się pomaganiem osobom doznającym przemocy w rodzinie. Często jednak działania, które są podejmowane, nie skutkują i nie przynoszą oczekiwanych przez nią efektów. Wyuczona bezradność wynika z przekonania o bezskuteczności jakichkolwiek działań. Osoba doznająca przemocy nabiera zatem przekonania, że cokolwiek zrobi, to i tak nie spowoduje to zmiany jej sytuacji. Ma poczucie, że jest krzywdzona, że sprawca nie powinien tak postępować, że stosowanie przemocy jest przestępstwem, jednak nie jest w stanie zmotywować się do działania i w konsekwencji rezygnuje z podejmowania prób poprawy swojej sytuacji.

Zespół stresu pourazowego PTSD - zaburzenia lękowe PTSD występują u osób, które przeżyły katastrofy, jak również u ofiar napadów, gwałtów i innych traumatycznych wydarzeń. Dotyczą sytuacji, w których człowiek jest narażony na utratę zdrowia i życia. Objawami PTSD są m. in. zaburzenia snu, drażliwość, wybuchy gniewu, złości, czujność, natrączywe wspomnienia, koszmary senne.

Syndrom sztokholmski - takim mianem określono mechanizm, który zaobserwowano u ofiar zamachu terrorystycznego w Sztokholmie. U osób przetrzymywanych przez terrorystów, a następnie uwolnionych przez policję pojawiły się reakcje, które większość obserwatorów uznała za irracjonalne. Otóż niedawni zakładnicy zaangażowali się w proces obrony swoich oprawców, zamiast żądać sprawiedliwości. Jedna z ofiar związała się z terrorystą, zawierając z nim związek małżeński. W tej sytuacji można mówić o "patologicznej wdzięczności" za to, co zamachowiec mógł zrobić, a w rezultacie tego nie uczynił. Podobny mechanizm obronny pojawia się u osób

doznających przemocy. Są one wdzięczne sprawcom za drobne przywileje, które jeszcze mają, za "miodowe miesiące", za chwile spokoju i namiastkę uczucia, a czasem nawet za to, że żyją.

Proces wiktylizacji - każdy "wchodząc" w związek z drugą osobą ma pewne wyobrażenia na temat swojego przyszłego życia, swojej rodziny. Akt przemocy burzy te wyobrażenia i wizję świata. Literatura fachowa nazywa to: „burzeniem utrwalonych przekonań”. Osoba doznająca przemocy czuje rozpacz i ma poczucie krzywdy, często na tym etapie zaczyna szukać pomocy. Niestety zdarza się, że spotyka się z nieprawidłowymi reakcjami osób, z którymi dzieli się swoimi problemami. Reakcjami tymi mogą być bagatelizowanie, niedowierzanie, obwinianie - takie zachowanie nazywamy wtórnym zranieniem. Osoba doznająca przemocy w wyniku podobnych reakcji wycofuje się z szukania dla siebie pomocy. Powtarzające się akty przemocy, brak pomocy i umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach powodują, że osoba pokrzywdzona nabiera przekonania, że tak naprawdę zasługuje na takie zachowanie. Przyjmuje w ten sposób tożsamość ofiary.

Mechanizmy przemocy uświadamiają nam, że sytuacja ofiar przemocy w rodzinie nie jest taka, jak nam się pozornie wydaje. To nie wola czy skłonności masochistyczne powodują, że osoby doznające przemocy w rodzinie trwają w toksycznym dla nich związku, mimo ogromu doznawanych szkód. Mechanizmy przemocy oplatają ofiarę jak pajęczyna, z której trudno bez wsparcia z zewnątrz się wydostać. Przeprowadzenie kampanii społecznych, działań profilaktycznych w szkołach oraz współpraca instytucji zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie, mają za zadanie zwiększyć wśród społeczeństwa świadomość zjawiska przemocy.

2.3. Skutki i konsekwencje doświadczania przemocy

Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym często jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe

U osób poddawanych długotrwałej przemocy występują poważne problemy fizyczne i emocjonalne.

Efekt przeżyć związanych z przemocą charakteryzuje się tzw. wyuczoną bezradnością i

stałym lękiem i napięciem. Do konsekwencji przemocy zaliczamy również obniżenie własnej wartości, poczucie bezradności, poczucie wstydu i winy za to co zaszło, wycofanie z kontaktów społecznych, utratę zaufania do innych i do świata, poczucie zamętu i zaniżoną samoocenę. Przemoc może wywołać objawy, które zbliżone są do występujących w zespole pourazowym, które pojawiają się nagle i którym towarzyszą wspomnienia przemocy. U niektórych ofiar występują również zaburzenia odżywiania oraz skłonności do uzależnień od leków, alkoholu i innych substancji. Stan ten czyni ofiarę jeszcze bardziej podatną na przemoc. Związany z nim długotrwały stres może doprowadzić do różnych, powtarzających się chorób.

Ofiary często zachowują się niezrozumiale, niejednokrotnie zmieniają zdanie i wycofują zawiadomienie o przestępstwie, bronią sprawcy. Wycofanie się z aktywnych działań służących zmianie sytuacji i wyjściu z przemocy może wynikać z przekonania o bezskuteczności działań, popartego wcześniejszymi doświadczeniami. Bierność i rezygnacja są również często wynikiem technik manipulacyjnych, jakim ofiara była poddawana ze strony sprawcy, technik mających utrwalić w niej niską samoocenę i wzbudzić poczucie winy. Warto więc poczynić kroki zmierzające do tego aby osoby będące ofiarami przemocy mogły odzyskać wiarę we własne możliwości poprzez wzmocnienie pozycji społeczno – zawodowej i ekonomiczne uniezależnienie od sprawców przemocy.

Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci

Na szczególnie poważne konsekwencje zachowań związanych z doświadczaniem przemocy narażone są dzieci. Bardzo bolesnym przeżyciem dla dziecka jest doznawanie przemocy od rodziców lub opiekunów, czyli osób, które powinny zapewnić dziecku poczucie bezpieczeństwa. Przemoc w środowisku rodzinnym wywiera istotny wpływ na rozwój psychiczny, emocjonalny i fizyczny dziecka. Często są one bezpośrednimi ofiarami lub/i świadkami przemocy w rodzinie. Obok obrażeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawione miłości, zaufania i bezpieczeństwa. Niezaspokojenie tych podstawowych potrzeb wpływa na dalszy rozwój dziecka i jest przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych. Dzieci będące ofiarami wykorzystywania seksualnego wykazują wysoki poziom depresji, poczucie osamotnienia, myśli samobójcze, zaburzenia snu, nadpobudliwość, agresję, obniżenie samooceny i poczucie bezwartościowości. Maltretowanie psychiczne niekorzystnie wpływa na rozwój dzieci. Może prowadzić do

nieprzystosowania interpersonalnego (brak poczucia bezpieczeństwa, niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami), deficytów intelektualnych (deficyty w zakresie możliwości poznawczych, rozwiązywaniu konfliktów i kreatywności) problemów afektywno behawioralnych (agresja, samoponiżanie, lęk, wstyd i poczucie winy, wrogość i gniew, pesymizm i negatywizm). Skutki przemocy pojawiające się pod czas trwania zachowań przemocowych są zaledwie początkiem destrukcyjnego wpływu przemocy domowej. Konsekwencje przemocy ujawniają się często również po długim czasie, kiedy dziecko dorasta lub w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego. Ofiary przemocy, zwłaszcza seksualnej, mają problemy z nawiązaniem i utrzymaniem satysfakcjonujących relacji z innymi osobami. Ponadto, zachowania przemocowe są dziedziczone i powielane. Młodzi chłopcy wychowujący się w rodzinach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą, uczą się agresji wobec kobiet, dziewczynki zaś postrzegają bicie, maltretowanie i wykorzystywanie jako elementy wpisane w rolę kobiety. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie podwyższa ryzyko, że krzywdzone dzieci same staną się krzywdzącymi rodzicami. Dlatego zasadne jest podejmowanie działań w zakresie propagowania prawidłowych metod wychowawczych i postaw rodzicielskich, sposobów rozwiązywania konfliktów w rodzinie nawiązywania pozytywnych relacji między partnerami.

Spoleczne konsekwencje przemocy w rodzinie

Przemoc zagraża życiu, niesie ze sobą cierpienie fizyczne, rany, siniaki, ale przede wszystkim powoduje niewyobrażalnie wielkie szkody psychiczne u ofiar, które najczęściej przez lata doświadczają znęcania się, wykorzystywania lub zaniedbania.

Przemoc domowa to także poważny problem społeczny. Destrukcyjna siła niszczy cały system rodzinny, rozsadza go od środka, odbiera poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym członkom rodziny. Niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu. Niezwalczana przemoc przybiera na sile, utrwała się i eskaluje niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa. Niezbędne jest zatem podejmowanie planowych działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie, działań wpisanych w tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy, którego zasadniczymi elementami są specjalistyczne instytucje i profesjonaliści niosący pomoc osobom dotkniętym przemocą domową.

Czynniki zewnętrzne kształtujące postawę osób doświadczających przemocy

Proces wyzwalania się z przemocy przebiega w różnym tempie, ponieważ rozmaite zewnętrzne warunki wywierają wpływ na kształtowanie się wewnętrznych zasobów: przekonań, myśli, a w związku z tym i zachowań.

Przemoc i agresja we współczesnym świecie stały się zjawiskiem powszechnym. Agresja, przemoc, konflikt i nietolerancja stają się elementami społecznego pejzażu, trwałymi komponentami systemu informacji, życia codziennego, a także kultury masowej i rozrywki. Należy również szukać innych wyjaśnień, które nie odwoływałyby się wyłącznie do zjawisk współczesnego świata, takich jak przemoc pokazywana np. w telewizji i innych mass mediach, przeludnienie, obyczaje zachodniej cywilizacji czy alienacja. Agresja i przemoc są uwarunkowane wieloczynnikowo, a między czynnikami biologicznymi, psychicznymi i społecznymi istnieją wzajemne dynamiczne powiązania. Podstawowymi mechanizmami tych zjawisk są emocje negatywne, wywołujące w człowieku dyskomfort i konflikt. Powodują one, że człowiek sięga po destrukcyjne formy zachowań. Każda z psychologicznych koncepcji opracowała specyficzną teorię osobowości, które mogą przybliżyć do poznania prawidłowości determinujących i skłaniających jednostkę do stosowania przemocy.

Uzależnienie od sprawcy przemocy

Charakterystyczne jest widoczne na wielu polach uzależnienie od sprawcy przemocy w rodzinie (finansowe, mieszkaniowe, emocjonalne). Związek ze sprawcą jest bardzo silny poprzez uwikłanie w sieć zależności połączonych z zaniżonym poczuciem własnej wartości, sprawstwa etc..

Wyuczona bezradność to nie jedyny efekt doświadczania przemocy w związku. Dla pełnego zrozumienia motywów postępowania krzywdzonych kobiet konieczne jest poznanie, co wiąże je z ich oprawcami, jakim podlegają manipulacjom i jakie są ich skutki psychiczne. Wybitna znawczyni tematu Judith Herman twierdzi: ***„Żadna relacja nie jest równie intensywna jak patologiczna więź z prześladowcą”***.

W powszechnym przekonaniu przemoc w rodzinie to kolejne akty agresji, powodowane momentami utraty panowania sprawcy nad sobą. Przemoc w rodzinie to nie są tylko powtarzające się epizody agresji. To znacznie więcej. To proces złożony i zazwyczaj długotrwały. Sprawca przemocy domowej chce osiągnąć władzę nad partnerką, dominować nad nią, podporządkować ją sobie i kontrolować. Dochodzi do tego powoli,

najpierw uwodząc swoją ofiarę, potem stopniowo coraz bardziej ją od siebie uzależniając. Władza prześladowcy daje poczucie mocy, znaczenia i siły, jednak jest ograniczona, dopóki krzywdzona przez niego osoba utrzymuje jeszcze jakieś kontakty z innymi ludźmi. Sprawca izoluje ją, stara się ograniczyć kontakty z rodziną i przyjaciółmi np. uniemożliwia odbieranie telefonów, zakazuje przyjmowania gości, zabrania podjęcia nauki, pracy czy też innej aktywności społecznej. Izolacja od osób, które mogą udzielić pomocy materialnej, czy też emocjonalnego wsparcia, prowadzi do stopniowego wzrostu zależności ofiary. Bywa, że kobieta jest zmuszana do rezygnacji z pracy – a tym samym źródła niezależnego dochodu. Zdarza się także, gdy mężczyzna prowadzi swoją firmę, że żona pracuje w niej także (czasami nie mniej intensywnie), lecz nie dostaje za to żadnych pieniędzy, nie jest zarejestrowana, ani ubezpieczona.

Prewencja na poziomie społecznym

Prewencja to inaczej zapobieganie złym zjawiskom i zagrożeniom oraz usuwanie ich przyczyn. Są to różnego rodzaju działania prowadzone przez instytucje i służby państwowe, organizacje społeczne i inne podmioty, które muszą (ze względu na obowiązki wynikające z ustaw) lub pełnią rolę prewencyjną. Szczególne znaczenie mają działania prewencyjne w przeciwdziałaniu przemocy.

Działania mają różnorodny charakter, przede wszystkim polegają na uświadamianiu, jakie zachowania albo ich brak jest źródłem określonych zagrożeń, co jest dozwolone, a co zabronione i karalne, idą za tym kontrole przestrzegania przepisów i norm.

Prewencja jest skierowana z jednej strony na tych, którzy mogą być sprawcami niedozwolonych czynów, z drugiej na tych, co są mogą być poszkodowanymi. Działalność prewencyjna skierowana natomiast na potencjalnych sprawców niedozwolonych czynów, nie sprowadza się tylko do szerzenia wiedzy.

W zależności od tego, czy prewencja dotyczy czasu przed pojawieniem się przemocy, jest stosowana zaraz po zaistnieniu czy długoterminowo, prewencję rozpatruje się w trzech poziomach.

Prewencja pierwszego stopnia, to wszystkie działania, które dążą do przeciwdziałania przemocy zanim się pojawi.

Prewencja drugiego stopnia skupia się na natychmiastowej reakcji na przemoc.

Prewencja trzeciego stopnia skupia się na długotrwałym procesie idącym w ślad za aktami przemocy.

Działania prewencyjne powinny być realizowane na czterech poziomach:

indywidualnym, związków interpersonalnych, społeczności lokalnych i całego społeczeństwa.

Prewencja na poszczególnych poziomach musi współpracować z wieloma sektorami i być realizowana na szeroką skalę, zarówno w szkołach, miejscach pracy, instytucjach, służbach oraz całym wymiarze sprawiedliwości.

Działania prewencyjne:

Prewencja na poziomie indywidualnym skupia się na dwóch kwestiach. Pierwsza polega na promowaniu zdrowych postaw i zachowań u dzieci młodzieży i dorosłych w celu ochrony ich przed byciem ofiarą czy agresorem. Druga natomiast polega na dążeniu do zmiany postaw i zachowań u tych osób, które już doświadczyły przemocy lub stosowały przemoc.

Prewencja na poziomie związków interpersonalnych koncentruje się na wpływie relacji ofiary i sprawcy na ludzi, z którymi te osoby pozostają w interakcji. Duże znaczenia mają tutaj konflikty małżeńskie, brak nadzoru nad dziećmi oraz inne negatywne zjawiska.

Prewencja na poziomie społeczności lokalnych – na tym poziomie występuje kilka celów w zakresie prewencji, takich jak zwiększenie świadomości i wiedzy na temat przemocy, organizowanie lokalnych debat, stymulowanie i programowanie akcji społecznych, określenie przyczyn przemocy w środowisku lokalnym oraz zapewnienie bazy organizacjom oraz placówkom pomocy społecznej i wsparcia dla rodzin. Na tym poziomie ważna jest wymiana informacji pomiędzy różnymi instytucjami, organizacjami i służbami społecznymi (policja, pomoc społeczna, służba zdrowia, GKRPA itp.)

Ważne jest, aby powyższe podmioty potrafiły ze sobą współpracować w tworzeniu i realizacji programów przeciwdziałania przemocy.

Prewencja na poziomie całego społeczeństwa – skupia się na czynnikach kulturowych, socjalnych oraz ekonomicznych i polegają na poprawkach legislacyjnych oraz na usprawnianiu funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, na działaniach międzynarodowych (konwencje i akty prawne zmierzające do przeciwdziałania przemocy), na zmianach polityki (zmierzających do redukcji ubóstwa, nierówności społecznych i poprawy sytuacji rodziny, na wysiłkach zmierzających do zmiany norm kulturowych przekonania rasistowskie i dyskryminacja płci).

Monitorowanie i wprowadzanie pozytywnych zmian w zakresie postaw społecznych wobec problemu przemocy jest jednym z narzędzi stanowiących

ograniczanie samego problemu. Postawy społeczne wobec zjawiska przemocy pośrednio odzwierciedlają skalę samego zjawiska. Mając obraz poziomu społecznej aprobaty lub dezaprobaty wobec przemocy możemy szacować jak często tego typu zjawisko występuje. Dążąc do jego ograniczenia można prowadzić wiele działań kształtujących postawy społeczne. Warto podkreślić, że wprowadzone uregulowania prawne dotyczące przeciwdziałania przemocy kładą również nacisk na działania związane ze zmianą społecznej świadomości. Spójny system prawa, zintegrowane działania służb i praca nad kształtowaniem prospołecznych postaw ma doprowadzić do zmniejszenia poziomu społecznej akceptacji problemu przemocy i ogólnego spadku występowania zjawisk jej stosowania.. W kwestii przeciwdziałania przemocy jest jeszcze wiele do zrobienia. Zauważyć należy, że jest zbyt mało programów i działań prewencyjnych zwłaszcza pierwszego stopnia tzn. takich, które przeciwdziałają przemocy, zanim się ona pojawi. Jest ona mniej kosztowna, zarówno jeśli chodzi o stronę finansową jak i koszty społeczne (problemy indywidualnych osób i demoralizacja zwłaszcza dzieci i młodzieży). Wysiłki w kwestii przeciwdziałania przemocy są uzależnione od szeroko rozumianej polityce społecznej. Ważne aby ona skupiała się również na działaniach prewencyjnych - na każdym szczeblu. Dotychczasowe obserwacje i prowadzone analizy potwierdzają słuszność tego myślenia.

III. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE

Właściwe zdiagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie jest bardzo trudne. Przemoc domowa jest problemem złożonym, o którym nie łatwo się rozmawia, a który jeszcze trudniej zbadać. Istniejące statystyki pozwalają oszacować jedynie jego przybliżone rozmiary. Oficjalne statystyki nie obejmują niezgłaszanych przypadków przemocy, a problematyka przemocy jest traktowana, jako sprawa wstydliva, drażliwa, skrywana w czterech ścianach domu, stąd proces badawczy napotyka na liczne bariery metodologiczne.

3.1. Skala problemu przemocy w rodzinie w Gminie Złocieniec

Skala problemu przemocy w rodzinie w Gminie Złocieniec została określona na podstawie informacji uzyskanych z danych i informacji: Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Złocieniec, Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Złocieniu, Komisariatu Policji w Złocieniu, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych w Złocięcu, Prokuratury Rejonowej w Drawsku Pomorskim, Sądu Rejonowego w Drawsku Pomorskim, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim, Ośrodka Wspierania Dziecka i Rodziny w Drawsku Pomorskim oraz innych instytucji, które zajmowały się ofiarami i sprawcami przemocy. Skalę problemu przemocy w rodzinie trudno jest określić. Najważniejszą trudnością w diagnozowaniu zjawiska przemocy w rodzinie jest uzyskanie wiarygodnych i rzeczywistych danych, które charakteryzowałyby rozmiar przemocy. Wpływa na to niejednokrotnie fakt, iż zjawisko to jest zjawiskiem ukrytym, a ofiary nie szukają pomocy instytucjonalnej. Łatwiejsze jest zidentyfikowanie i zobrazowanie skutków przemocy.

3.2. Realizacja procedury „Niebieskie Karty” na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Złocieniec.

Głównym narzędziem służącym uruchomieniu działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest procedura Niebieskiej Karty. Może ona zostać zainicjowana przez Policję, Ośrodek Pomocy Społecznej Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe oraz placówki zdrowia. Dotyczy ona członków rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie. Co ważne, założenie Niebieskiej Karty nie jest równoznaczne ze złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa. Nie stanowi też podstawy do wszczęcia postępowania karnego, ale w przypadku gdy ofiara zdecyduje się złożyć zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa, może ona zostać wykorzystana jako dowód procesowy. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" wprowadziło do procedury cztery rodzaje kart: A, B, C i D.

Niebieska Karta A – jest wypełniana przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia w przypadku podejrzenia, że w rodzinie występuje przemoc. Jej wypełnienie oznacza, że procedura mająca na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie została wszczęta. Niebieska Karta A zawiera dane osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, dane osoby, wobec

której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, ich adresy zamieszkania, formę przemocy w danej rodzinie, dane świadków przemocy. W kwestionariuszu znajdują się także różne pytania, np. od jak dawna zachowania przemocowe występują w rodzinie, czy osoba stosująca przemoc była już wcześniej za nią karana, czy nadużywa alkoholu lub innych środków odurzających. Wypełniona Karta powinna zawierać dane wszystkich członków rodziny, dane na temat stanu zdrowia osoby dotkniętej przemocą oraz podjęte działania w ramach interwencji.

Niebieska Karta B – jest to pisemna informacja, którą przekazuje się podczas spisania Niebieskiej Karty A osobie doznającej przemocy. Druk zawiera pouczenie o tym, czym jest przemoc w rodzinie, kto może być ofiarą przemocy w rodzinie, jakie istnieją formy przemocy, a także, jakie są obowiązki policjanta w sytuacji stania się świadkiem przemocy oraz obowiązki prokuratora.

Niebieska Karta C – druk wypełniają członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie lub grupa robocza powołana przez Zespół na posiedzeniu, na które zaproszono osobę doznającą przemocy w rodzinie. Jeżeli osoba doznająca przemocy w rodzinie nie zgłosiła się pomimo zaproszenia, kartę wypełnia się w innych okolicznościach podczas kontaktu z tą osobą. Wypełniony druk zawiera dane osoby pokrzywdzonej i stosującej przemoc, opis sytuacji rodzinnej, zawodowej, ekonomicznej, mieszkaniowej, zdrowotnej, sytuację dzieci. Podejmowany jest indywidualny plan pomocy dla osoby pokrzywdzonej – działania jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia. Osoba pokrzywdzona może podjąć pewne zobowiązania w odniesieniu do sytuacji, w jakiej się znajduje. Podjęta zostaje decyzja o częstotliwości okresowej oceny sytuacji rodziny. Druk kończy się weryfikacją indywidualnego planu pomocy i podpisywany jest przez przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego.

Niebieska Karta D – druk wypełniają członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie lub grupa robocza powołana przez Zespół na posiedzeniu, na które wezwano osobę stosującą przemoc w rodzinie. Jeżeli osoba stosująca przemoc w rodzinie nie zgłosiła się pomimo wezwania, kartę wypełnia się w innych okolicznościach podczas kontaktu z tą osobą. Wypełniony druk zawiera dane osoby stosującej przemoc, formy stosowanej przemocy, informacje o świadkach przemocy, dane na temat karalności tej osoby, czy jej ewentualnych uzależnień, informacje na temat leczenia odwykowego, problemów z prawem, a także historię jej

zobowiązań. Zaznacza się działania względem osoby stosującej przemoc i częstość okresowej oceny jej sytuacji. Następnie zespół lub grupa robocza analizują zgłoszoną sprawę i przygotowują plan pomocy rodzinie i go realizują. Procedura Niebieskiej Karty kończy się w momencie zrealizowania strategii i wyeliminowania problemu przemocy w rodzinie.⁷

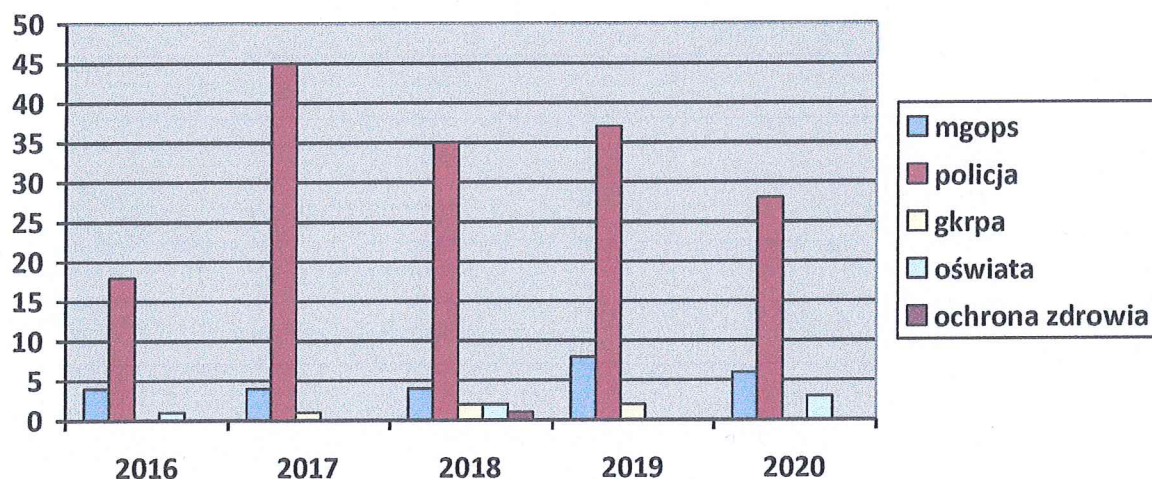
Skalę problemu przemocy w rodzinie najlepiej obrazują statystyki, opracowane na podstawie danych zebranych w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie ilości sporządzonych kart przez instytucje zajmujące się problemami przemocy w rodzinie.

⁷ 13 <https://ops.pl/2016/05/niebieska-karta-a-b-c-d/> [Dostęp: 10.12.2019 rok]

Diagram nr 1

*Liczba Niebieskich Kart sporządzonych przez poszczególne instytucje
w latach 2016-2020*

<i>Instytucja sporządzająca „Niebieskie Karty”</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>
<i>MGOPS</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>8</i>	<i>6</i>
<i>Policja</i>	<i>18</i>	<i>45</i>	<i>35</i>	<i>37</i>	<i>28</i>
<i>GKRPA</i>	<i>0</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>0</i>
<i>Oświata</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>2</i>	<i>0</i>	<i>3</i>
<i>Ochrona zdrowia</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Ogółem</i>	<i>23</i>	<i>50</i>	<i>44</i>	<i>47</i>	<i>37</i>

Procedura „Niebieskie Karty” jak widać na przedstawionym wyżej zestawieniu, była najczęściej wszczynana przez przedstawicieli policji, którzy najczęściej otrzymywali zgłoszenia o podejrzeniu przemocy. W drugiej kolejności są przedstawiciele pomocy społecznej.

W działania zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych powoływanych do pracy z rodzinami zaangażowani są głównie przedstawiciele pomocy społecznej, policji, oświaty i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Praca z rodzinami z problemem przemocy trwa czasami latami, a procedury związane z niebieskimi kartami przechodzą na kolejne lata.

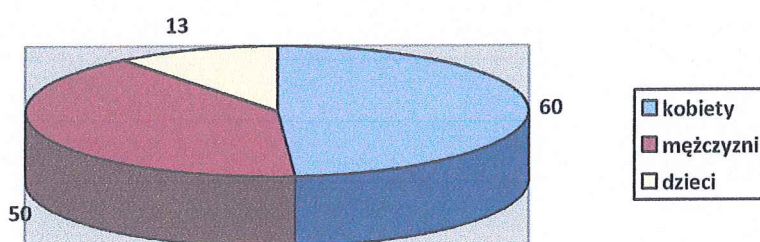
Liczba aktywnych „Niebieskich Kart”

2016	2017	2018	2019	2020
-Ogółem -39	Ogółem-74	Ogółem-65	Ogółem-67	Ogółem-37
-Wpłynęło -23	-Wpłynęło-50	-Wpłynęło-44	-Wpłynęło-47	-Wpłynęło-37
- Przeszło z lat ubiegłych-16	-Przeszło z ubiegłych lat-24	-Przeszło z ubiegłych lat-21	-Przeszło z ubiegłych lat-20	-Przeszło z ubiegłych lat-20

Po przeanalizowaniu wszystkich „Niebieskich Kart” można stwierdzić, że najczęściej dochodzi do przemocy w związkach małżeńskich lub partnerskich, a osobami pokrzywdzonymi są przede wszystkim kobiety, natomiast sprawcami przemocy domowej są mężczyźni. W 2019 r. utworzono 47 grup roboczych, odbyło się 139 posiedzeń grup roboczych zespołu interdyscyplinarnego. łącznie objęto pomocą 123 osoby-64 rodziny w tym 60 kobiet, 50 mężczyzn oraz 13 dzieci.

Diagram nr 2

Dane dotyczące płci osób w procedurze „Niebieskie Karty” w 2019r.

Problem przemocy w rodzinie występuje w rodzinach, w których pojawiają się jakieś inne problemy tj. uzależnienie od alkoholu, problemy rodzinne np. małżeńskie, problemy finansowe.

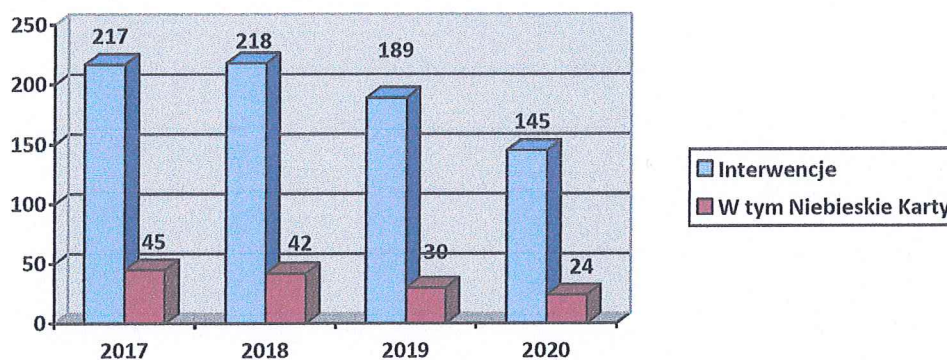
Z analizy „Niebieskich Kart” wynika, iż w większości przypadków, gdzie odnotowano zjawisko przemocy istnieje również problem nadużywania oraz uzależnienia od alkoholu przez sprawców przemocy. Można również zauważyć, że jedną z

dominujących form przemocy występującą w większości rodzin jest przemoc psychiczna, która towarzyszy każdemu rodzajowi przemocy. Do najczęstszych przejawów przemocy należą: awantury domowe, w tym awantury pod wpływem alkoholu, poniżanie, wyzwiska, krytykowanie, niepokojenie, uderzanie, popychanie.

Podmiotami biorącymi udział w działaniach dotyczących przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie są również policja, prokuratura i GKRPA. Działania obrazujące w/w działania przedstawia zestawienie tabelaryczne poniżej.

Diagram nr 3

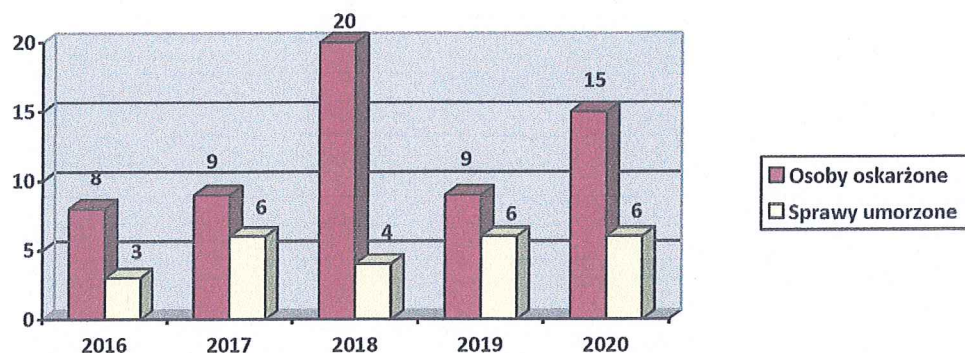
Dane Komisariatu Policji w Złocięcu

Interwencje Policji	2017	2018	2019	2020
Interwencje domowe ogółem	217	218	189	145
W tym: założono procedurę „Niebieskie Karty”	45	42	30	24

Diagram nr 4

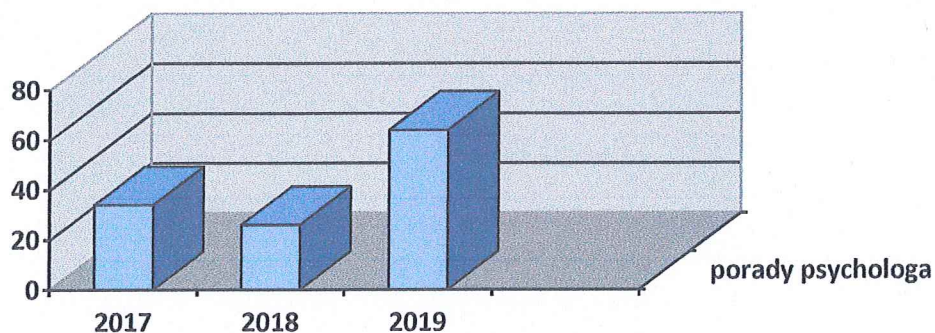
Dane Prokuratury Rejonowej w Drawsku Pomorskim

Ilość przeprowadzonych postępowań przygotowawczych wobec osób oskarżonych o popełnienie przestępstwa z art. 207 § 1 i art. 207 § 2 k.k.	2016	2017	2018	2019	2020
Osoby oskarżone	8	9	20	9	15
Sprawy umorzone	3	6	4	6	6

Diagram 5

Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Złocięncu

Porady psychologa innych specjalistów	<i>Lata</i>
<i>34</i>	<i>2017</i>
<i>26</i>	<i>2018</i>
<i>64</i>	<i>2019</i>

Z analizy przedstawionych powyżej danych wynika, że przemoc w rodzinie na terenie naszej gminy jest istotnym problemem społecznym. Należy przypuszczać, iż rzeczywista liczba osób i rodzin dotkniętych przemocą może być znacznie wyższa, niż wskazują na to przywołane statystyki. Osoby doznające przemocy domowej często przez wiele lat ukrywają swój problem, dlatego trudno jest określić dokładną skalę problemu przemocy. Przemoc w rodzinie jest ciągle dużym problemem naszej gminy, w związku z tym należałoby wzmocnić dotychczasowe działania, które powinny mieć charakter współpracy interdyscyplinarnej poszczególnych instytucji lokalnych. Efektem takiej współpracy będzie skuteczniejsze zapobieganie, rozpoznawanie oraz przeciwdziałanie przemocy i jej skutkom. Ważnymi problemami Gminy Złocieniec, utrudniającymi skuteczną walkę ze zjawiskiem przemocy domowej są: brak możliwości izolowania sprawcy przemocy od ofiary, niska świadomość społeczna, funkcjonowanie stereotypów dotyczących zjawiska przemocy, brak działań we współpracy z instytucjami, zły przepływ informacji itp.

Zasoby Gminy Złocieniec

Podmiotem odpowiedzialnym za koordynację działań wyznaczonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Złocieniec na lata 2021-2025 jest Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Złocieniu – Zespół Interdyscyplinarny.

Działania związane z przeciwdziałaniem przemocy mogą być w pełni realizowane przede wszystkim przy współpracy:

- Komisariatu Policji,
- Straży Miejskiej,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- placówek oświatowych szczebla podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego,

- Złocienieckiego Ośrodka Kultury,
- placówki służby zdrowia,
- Komendy Powiatowej Policji w Drawsku Pomorskim,
- Sądu Rejonowego w Drawsku Pomorskim,
- Prokuratury Rejonowej w Drawsku Pomorskim,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim,
- Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny w Drawsku Pomorskim,
- parafie i związki wyznaniowe,
- organizacje pozarządowe,
- media i społeczność lokalną.

Zadania służb i podmiotów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Pomoc społeczna

Celem działania pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana między innymi w przypadku przemocy w rodzinie. Przemoc domowa jest przyczyną dysfunkcji rodziny, a także może być konsekwencją dysfunkcji o innym podłożu. Pomocy społecznej udziela się także w przypadku: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, alkoholizmu, narkomanii, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Wszystkie te sytuacje mogą sprzyjać występowaniu przemocy wobec bliskich bądź z niej wynikać. Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni działający zgodnie z ustaloną rejonizacją oraz asystenci rodzinni.

W ramach swoich kompetencji i zadań pomoc społeczna:

- przeprowadza wywiady środowiskowe umożliwiające diagnozę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą;
- wskazuje miejsca zajmujące się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, w tym możliwości otrzymania schronienia np. w schroniskach, hostelach, ośrodkach udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności: psychologicznej, prawnej i pedagogicznej;
- jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest

- dotknięta przemocą w rodzinie organizuje dostęp do pomocy medycznej;
- informuje o możliwościach podjęcia terapii lub udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- wszczyna procedurę „Niebieskie Karty” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”;
- w razie potrzeby zwraca się do policji o podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy, zgodnie z kompetencjami policji;
- w przypadku stwierdzenia, bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamia organy ścigania;

Policja

Do zadań podstawowych Policji należy m.in. ochrona życia i zdrowia ludzi.

W ramach swoich kompetencji i zadań Policja:

- udziela osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym udziela pierwszej pomocy;
- organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- podejmuje, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą
w rodzinie, włącznie z zastosowaniem na podstawie odrębnych przepisów w stosunku
do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania;
- przeprowadza, o ile jest to możliwe z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub

fizyczny, oraz wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;

- przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa;
- podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą;
- wszczyna procedurę „Niebieskie Karty” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej zamieszkującej oddzielnie osoby najbliższej. Decyzję pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką. Funkcjonariusz będąc na miejscu wykonywania przez pracownika socjalnego czynności odebrania dziecka z rodziny, na podstawie informacji i okoliczności faktycznych, przedstawia swoje stanowisko co do zasadności jego odebrania.

Oświata

W ramach procedury „Niebieskie Karty” przedstawiciel oświaty:

- podejmuje działania, o których mowa w § 11 pkt 2 lit. a i c oraz pkt 3 i 5 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”;
- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w tym w szczególności wobec dzieci;

- udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia w rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- wszczyna procedurę „Niebieskie Karty” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Zaleca się, aby każda szkoła, w porozumieniu z instytucjami lokalnymi zaangażowanymi w działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, opracowała materiał informacyjny w dowolnej formie - w którym zostaną zawarte informacje o miejscach i zakresie dostępnej pomocy.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W sytuacji, gdy aktom przemocy towarzyszy spożywanie alkoholu Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmuje następujące działania:

- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie i uwzględniając istniejące okoliczności decyduje o kierunku podejmowanych działań;
- jeśli osoba, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, a nie została jeszcze objęta procedurą „Niebieskie Karty”, niezwłocznie wypełnia wraz z nią formularz „Niebieska Karta – A”. Członek GKRPA wypełniony formularz „Niebieskiej Karty – A” przekazuje Przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego w terminie maksymalnie 7 dni od daty wszczęcia procedury. Zachowuje kopię przekazanego formularza, a w dalszym etapie postępuje zgodnie z §6 i §7 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”;
- organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;

- zgłasza na policję lub do prokuratury rejonowej podejrzenie o popełnieniu przestępstwa względem osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- udziela osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym pełnej informacji o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
- może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie na temat konsekwencji stosowania przemocy oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc.

Zespół Interdyscyplinarny

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych zespołu. Zadaniem zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, oświaty, policji, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez:

- udzielanie wszelkiej pomocy, w ramach pełnienia obowiązków służbowych przez członków zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- zorganizowanie posiedzenia członków zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej wraz z zaproszeniem na posiedzenie osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie. Niestawiennictwo tej osoby, nie wstrzymuje prac zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej. Na posiedzenie nie zaprasza się dzieci;
- dokonanie podczas posiedzenia diagnozy sytuacji rodziny i wypełnienie wraz z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,

formularza „NK – C”. Rozmowę z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, przeprowadza się w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi i poszanowanie godności tej osoby oraz zapewniających jej bezpieczeństwo;

- opracowanie i realizacja indywidualnego planu pomocy dla tej osoby, obejmującego ogół działań, oraz podmiotów realizujących zadania ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w celu poprawy sytuacji życiowej tej osoby oraz jej rodziny. Indywidualny plan pomocy może ulegać zmianom w zależności od potrzeb i sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- monitorowanie sytuacji rodziny, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta zjawiskiem przemocy w rodzinie.

Zadania innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Prokuratura

Prokuratura ma największy wpływ na ukierunkowanie postępowania przygotowawczego, wydaje wytyczne dla policji.

Osoby poszkodowane na skutek przemocy domowej, a także świadkowie mogą złożyć w prokuraturze bądź na policji zawiadomienie o przestępstwie ściganym w trybie publiczno-skargowym lub wniosek o ściganie przestępstwa (dotyczy to przestępstw ściganych na wniosek osoby poszkodowanej).

W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo prokuratura wspólnie z policją ma obowiązek:

- wszcząć postępowanie przygotowawcze mające na celu sprawdzenie czy faktycznie popełniono przestępstwo,
- wyjaśnienia okoliczności czynu,
- zebrania i zabezpieczenia dowodów,
- ujęcia sprawcy,
- w uzasadnionym przypadku zastosować środek zapobiegawczy wobec sprawcy przemocy w postaci dozoru policyjnego czy tymczasowego aresztowania.

Sąd cywilny

- rozpoznawanie spraw dotyczących zobowiązania członka rodziny, który swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy w rodzinie czyni szczególnie uciążliwym wspólne zamieszkiwanie, do opuszczenia mieszkania na żądanie osoby dotkniętej przemocą. Sąd powinien rozpoznać sprawę w terminie jednego miesiąca od daty wpływu wniosku. Postanowienie jest wykonalne z chwilą ogłoszenia, może być jednak zmienione bądź uchylone w razie zmiany okoliczności.

Sąd rodzinny

- orzekanie w sprawach w zakresie wykonywania władzy rodzicielskiej: ograniczenie władzy rodzicielskiej, pozbawienie władzy rodzicielskiej lub zawieszenie władzy rodzicielskiej w przypadku, kiedy dobro dziecka jest zagrożone w wyniku zaniedbania, nadużycia władzy rodzicielskiej, w tym stosowania przemocy;
- nakładanie na rodziców bądź opiekunów małoletnich dzieci obowiązków mających na celu zmianę postępowania i poprawę sytuacji rodziny oraz zakazów dotyczących osobistych kontaktów z małoletnimi dziećmi, przewidzianych w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym;
- orzekanie środków wychowawczych lub poprawczych w stosunku do nieletnich sprawców stosujących przemoc w rodzinie;
- wydawanie niezwłocznie (w ciągu 24 godzin) orzeczenia o umieszczeniu dziecka odebranego z rodziny, w sytuacji zagrożenia jego zdrowia lub życia, przez pracownika socjalnego, policjanta i przedstawiciela ochrony zdrowia, w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej, bądź o powrocie dziecka do rodziny;
- rozpatrywanie niezwłocznie (w ciągu 24 godzin) zażaleń rodziców lub opiekunów na odebranie dziecka w w/w okolicznościach, w razie jego bezzasadności lub nielegalności, zarządza natychmiastowe przekazanie dziecka rodzicom, a o zaistniałej sytuacji informuje przełożonych osób, które dokonały odebrania dziecka.

Sąd karny

- orzekanie kar, środków karnych wobec sprawców przemocy w rodzinie;
- orzekanie wobec sprawców przemocy obowiązków przewidzianych w art. 72 § 1 kodeksu karnego, między innymi:
 - powstrzymania się od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających,
 - poddania się leczeniu, w szczególności odwykowemu lub rehabilitacyjnemu albo oddziaływaniom terapeutycznym,
 - uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych,
 - powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach,
 - powstrzymania się od kontaktowania się z pokrzywdzonym lub innymi osobami w określony sposób lub zbliżania się do pokrzywdzonego lub innych osób,
 - opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym,
 - innego stosownego postępowania w okresie próby, jeżeli może to zapobiec popełnieniu ponownie przestępstwa,
- rozpatrywanie wniosku prokuratora o przedłużenie podejrzanemu o stosowanie przemocy w rodzinie nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonymi, zastosowanego tytułem środka zapobiegawczego na kolejne 3 miesiące (łącznie wymieniony środek zapobiegawczy może być orzeczony na okres 6 miesięcy);
- przesyłanie właściwej dla miejsca pobytu skazanego jednostce policji, a także odpowiedniemu organowi administracji rządowej lub samorządu terytorialnego odpisu wyroku, w sytuacji, kiedy wobec sprawcy przemocy orzeczono obowiązek powstrzymywania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, zakaz kontaktowania się z określonymi osobami, zakaz zbliżania się do określonych osób, nakaz opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym lub zakaz opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu, (obowiązek lub zakaz może być połączony z obowiązkiem zgłaszania się do Policji lub innego wyznaczonego organu w określonych odstępach czasu);
- rozpoznawanie wniosku kuratora zawodowego sprawującego dozór lub kontrolę w okresie próby nad osobą skazaną za przestępstwo przemocy w rodzinie o

zarządzenie wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności lub odwołanie przedterminowego zwolnienia w związku z ponownym użyciem przemocy lub groźby bezprawnej wobec członka rodziny; zarządzanie zatrzymania i przymusowego doprowadzenia skazanego na posiedzenie w przedmiocie rozpoznawania tego wniosku.

Sąd penitencjarny

- odwołuje warunkowe zwolnienie, jeżeli zwolniony, skazany za przestępstwo popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej wobec osoby najbliższej lub innej osoby małoletniej zamieszkujących wspólnie ze sprawcą, w okresie próby popełnił przestępstwo podobne lub rażąco narusza porządek prawny, ponownie używając przemocy lub groźby bezprawnej wobec osoby najbliższej lub innej osoby małoletniej zamieszkujących wspólnie ze sprawcą.

Organizacje pozarządowe

Informacja o działalności lokalnych organizacji pozarządowych powinna być dostępna w każdej gminie, w przychodni, poradni, szkole, komisariacie, itp. Organizacje pozarządowe to są głównie stowarzyszenie, fundacje, kluby. W zakresie pomocy ofiarom przemocy domowej organizują: telefony zaufania, punkty informacyjno – konsultacyjne, ośrodki pomocy, schroniska, hostele, świetlice dla dzieci.

W ramach swojej działalności oferują, m.in.:

- pomoc psychologiczną w grupie i w kontakcie indywidualnym,
- pomoc prawną, w tym pisanie pozwów, wniosków,
- pomoc socjalną
- grupy wsparcia,
- grupy samopomocowe,
- pomoc socjoterapeutyczną dla dzieci,
- udział w prowadzeniu wywiadów środowiskowych,
- udział w pracach zespołów pomagających ofiarom przemocy np. przy gminnej komisji czy ośrodku pomocy społecznej,
- udział w interwencjach,
- pilotowanie przypadków,
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych

IV. ANALIZA SWOT

Mocne strony	Słabe strony
1.Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2022 uwzględniająca problemy rodziny 2.Działalność Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla osób i rodzin z problemem alkoholowym i przemocy w rodzinie 3.Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie w gminie Złocieniec 4.Dobra współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi	1.Niepełna diagnoza potrzeb w zakresie problemu przemocy domowej 2.Zjawisko silnie zakorzenione w obyczajności 3.Małe zainteresowanie programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc w rodzinie. 4.Brak grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy
Szanse	Zagrożenia
1.Zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domowa z dnia 30.11.2020 2.Stale kształcąca się kadra służb działających na rzecz rodzin 3.Wzrost poziomu wykształcenia społeczeństwa 3.Wykorzystanie bazy lokalowej na tworzenie grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie	1.Bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów 2.Brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy 3.Powszechny pogląd o braku konsekwencji ponoszonych przez sprawcę, będący czynnikiem osłabiającym podejmowanie działań przeciwko niemu 4.Negatywne wzorce zachowań społecznych

IV. CELE PROGRAMU

Każdego dnia trzeba podejmować wysiłek ukierunkowany na zapobieganie zjawisku przemocy, albowiem nikt nie ma prawa naruszać praw i dóbr osobistych człowieka, powodować bólu i cierpienia.

Cel główny:

Celem głównym programu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar w rodzinie oraz ograniczanie następstw zjawiska przemocy w rodzinie.

Cel ten oparty jest na realizacji zadań gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szczególnie poprzez promowanie działań profilaktycznych, wspieranie osób doświadczających przemocy oraz pracy ze sprawcami przemocy nad zmianą ich zachowań i postaw.

Cele szczegółowe:

1. Koordynacja działań lokalnych podmiotów.

Działania:

Kontynuacja działalności funkcjonującego na terenie Gminy Złocieniec Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w celu szybkiego i skutecznego podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie, a także planowania i realizacji działań pomocowych w oparciu o diagnozę potrzeb, poprzez zadania Zespołu:

- a) kompleksową pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy, przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu powstrzymanie przemocy,
- b) usprawnianie procedur interwencji wobec ofiar i sprawców przemocy oraz strategii postępowania,
- c) kierowanie ofiar i sprawców przemocy do specjalistów zajmujących się sprawami przemocowymi,
- d) monitorowanie rodzin, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności uruchamianie współpracy,
- e) zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskiej Karty”,
- f) analiza wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku

poddania się leczeniu odwykowemu, składanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pod kątem związku między nadużywaniem alkoholu i środków psychoaktywnych a stosowaniem przemocy,

g) występowanie z zawiadomieniami do prokuratora o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 pkt. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,

h) monitorowanie postaw społecznych wobec problemu przemocy i agresji w środowisku lokalnym.

2. Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na problemy związane z przemocą w rodzinie oraz promowanie postaw społecznych wolnych od przemocy.

Działania:

a) prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych (lokalna prasa, ulotki, plakaty, spotkania z sołtysami), uwrażliwienie na problem przemocy w rodzinie i jej negatywnych skutków,

b) udział w kampaniach krajowych i wojewódzkich m.in. Biała Wstążka, kampaniach „Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę”, i innych

c) spotkania organizowane w szkołach w celu realizacji programów profilaktycznych, rozpowszechnianie materiałów informacyjnych, propagowanie dostępności telefonów zaufania oraz telefonów informacyjnych, prelekcje dla rodziców, konkursy tematyczne,

d) rozpowszechnianie w lokalnym środowisku informacji o programach korekcyjno - edukacyjnych.

e) stworzenie systemu działań profilaktycznych i stałe jego doskonalenie np. w ramach prowadzenia warsztatów „Szkoła dla rodziców”,

f) promowanie stylu życia (w tym form spędzania czasu wolnego) i relacji społecznych służących wzmocnieniu więzi rodzinnych.

3. Umożliwienie podnoszenia kompetencji osób pracujących z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie lub osobami stosującymi przemoc.

Działania:

a) zapewnienie możliwości udziału w różnych formach doskonalenia zawodowego, których celem jest podnoszenie kwalifikacji, wzmocnianie umiejętności i kompetencji osób pracujących bezpośrednio z osobami doświadczającymi przemocy i z osobami

stosującymi przemoc,

- b) wdrożenie systemu wsparcia i poradnictwa dla osób pracujących bezpośrednio z osobami doświadczającymi przemocy i z osobami stosującymi przemoc poprzez grupy wsparcia i superwizji oraz poprawa sprawności jakości świadczonych usług w zakresie przemocy przez instytucje do tego zobowiązane i uprawnione,
- c) systematyczna edukacja, współdziałanie i wymiana informacji między służbami.

4. Rozwój infrastruktury podmiotów udzielających pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, oraz podnoszenie jakości i dostępności świadczonych usług.

Działania:

- a) szersza współpraca ze specjalistycznymi ośrodkami wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- b) zapewnienie bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym problemem przemocy,
- c) świadczenie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego i rodzinnego dla osób doświadczających i zagrożonych przemocą w rodzinie,
- d) uruchomienie grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy.

5. Zapewnienie profesjonalnej pomocy interwencyjnej i terapeutycznej osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, a także osobom stosującym przemoc w rodzinie.

Działania:

- a) zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy z szczególnym uwzględnieniem dzieci, niepełnosprawnych i osób starszych,
- b) usprawnienie procedury interwencji wobec przemocy

Cel 1: Koordynacja działań lokalnych podmiotów

Lp	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
1	Kompleksowa pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy, przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu powstrzymanie przemocy,	- MGOPS, - Policja, - GKRPA, - Placówki oświatowe, - Placówki ochrony zdrowia, - Zespół Interdyscyplinarny	2021-2025
2	Usprawnianie procedur interwencji wobec ofiar i sprawców przemocy oraz strategii postępowania,	- Policja, - MGOPS, - Straż Miejska, - Zespół Interdyscyplinarny	2021-2025
3	Kierowanie ofiar i sprawców przemocy do specjalistów zajmujących się sprawami przemocowymi,	- MGOPS, - Policja, - GKRPA, - Zespół Interdyscyplinarny, - Punkt konsultacyjny	2021-2025
4	Monitorowanie rodzin, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności uruchamianie współpracy,	- MGOPS, - Policja, - Zespół Interdyscyplinarny	2021-2025
5	Zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskiej Karty”,	- Zespół Interdyscyplinarny, - Policja	2021-2025
6	Analiza wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, składanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pod kątem związku między nadużywaniem alkoholu i środków psychoaktywnych a stosowaniem przemocy,	- GKRPA, - Zespół Interdyscyplinarny	2021-2025
7	Występowanie z zawiadomieniami do prokuratora o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 pkt. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,	- Zespół Interdyscyplinarny, - MGOPS, - Policja	2021-2025
8	Monitorowanie postaw społecznych wobec problemu przemocy i agresji w środowisku lokalnym.	- Placówki oświatowe,	2021-2025

Cel 2: Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na problemy związane z przemocą

w rodzinie oraz promowanie postaw społecznych wolnych od przemocy.

Lp	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
1	Prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych (lokalna prasa, ulotki, plakaty, spotkania z sołtysami), uwrażliwienie na problem przemocy w rodzinie i jej negatywnych skutków,	- placówki oświatowe, - MGOPS, - Zespół Interdyscyplinarny, - Policja, - Straż Miejska, - Punkt konsultacyjny, - Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe	2021-2025
2	Spotkania organizowane w szkołach w celu realizacji programów profilaktycznych, rozpowszechnianie materiałów informacyjnych, propagowanie dostępności telefonów zaufania oraz telefonów informacyjnych, prelekcje dla rodziców, konkursy tematyczne,	- Placówki oświatowe, - Policja, - Straż Miejska	2021-2025
3	Rozpowszechnianie w lokalnym środowisku informacji o programach korekcyjno - edukacyjnych,	- MGOPS, - OWDiR, - Zespół Interdyscyplinarny, - Policja, - GKRPA, - PCPR, - Placówki ochrony zdrowia, - Punkt konsultacyjny, - Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe	2021-2025
4	Stworzenie systemu działań profilaktycznych i stałe jego doskonalenie np. w ramach prowadzenia warsztatów „Szkoła dla rodziców”,	- PCPR, - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, - Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe	2021-2025
5	Promowanie stylu życia (w tym form spędzania czasu wolnego) i relacji społecznych służących wzmocnieniu więzi rodzinnych.	- Placówki oświatowe, - ZOK, - Świetlica dla dzieci i młodzieży, - MGOPS, - Punkt konsultacyjny, - Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe	2021-2025

Cel 3: Umożliwienie podnoszenia kompetencji osób pracujących z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie lub osobami stosującymi przemoc.

Lp	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
1	Zapewnienie możliwości udziału w różnych formach doskonalenia zawodowego, których celem jest podnoszenie kwalifikacji, wzmacnianie umiejętności i kompetencji osób pracujących bezpośrednio z osobami doświadczającymi przemocy i z osobami stosującymi przemoc,	- MGOPS, - Policja, - Zespół Interdyscyplinarny, - Placówki oświatowe	2021-2025
2	Wdrożenie systemu wsparcia i poradnictwa dla osób pracujących bezpośrednio z osobami doświadczającymi przemocy i z osobami stosującymi przemoc poprzez grupy wsparcia i superwizji oraz poprawa sprawności jakości świadczonych usług w zakresie przemocy przez instytucje do tego zobowiązane i uprawnione,	- MGOPS, - Policja, - Zespół Interdyscyplinarny, - GKRPA, - Placówki Oświatowe, - Punkt konsultacyjny	2021-2025
3	Systematyczna edukacja, współdziałanie i wymiana informacji między służbami.	Zespół Interdyscyplinarny, MGOPS, Policja, GKRPA, Placówki oświatowe,	2021-2025

Cel 4: Rozwój infrastruktury podmiotów udzielających pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, oraz podnoszenie jakości i dostępności świadczonych usług.

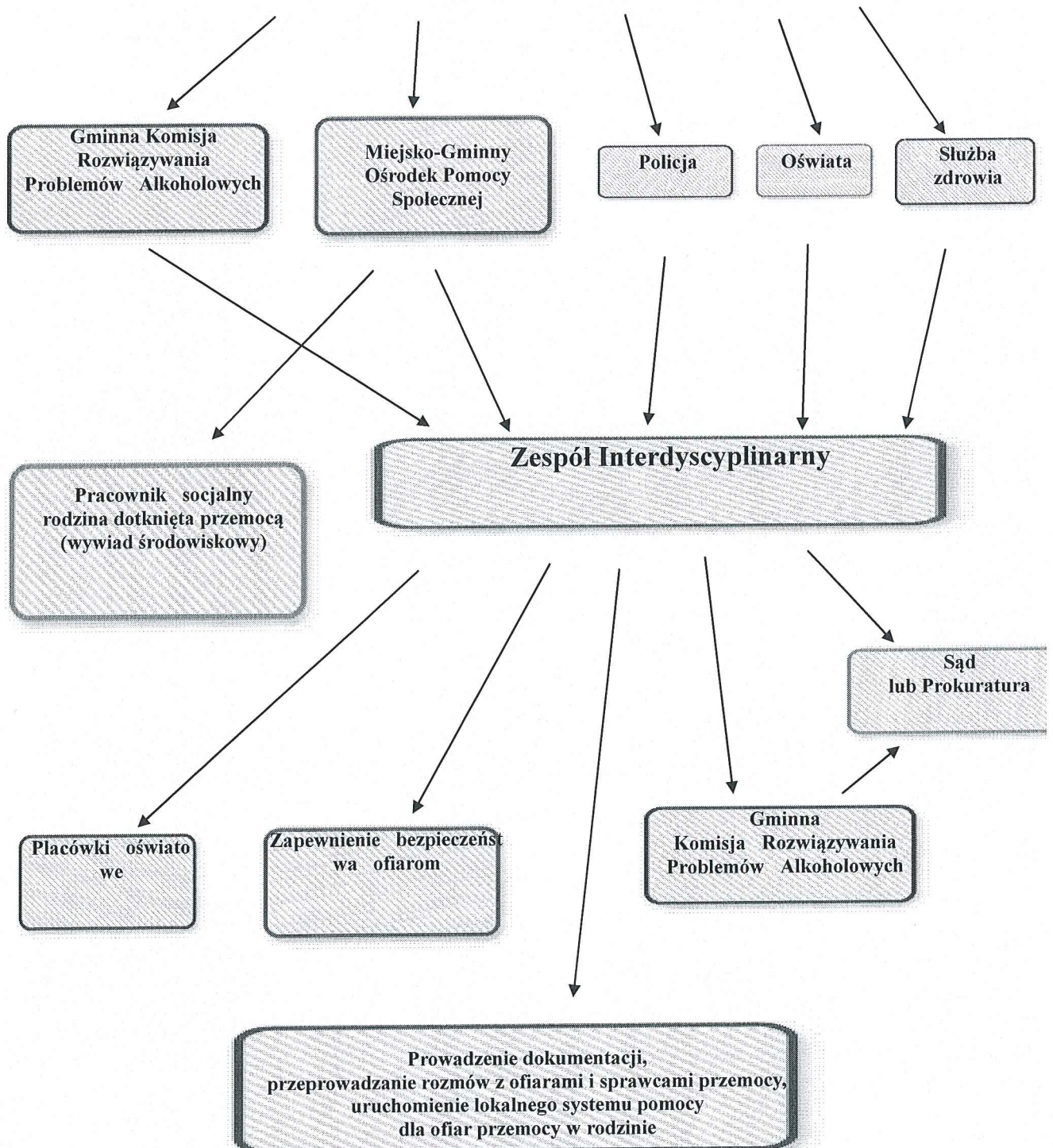
Lp	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
1	Szersza współpraca ze specjalistycznymi ośrodkami wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,	- MGOPS, - Zespół Interdyscyplinarny, - PCPR	2021-2025
2	Zapewnienie bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym problemem przemocy,	- OWDiR, - MGOPS, - PCPR	2021-2025
3	Świadczenie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego i rodzinnego dla osób doświadczających i zagrożonych przemocą w rodzinie,	- Punkt konsultacyjny, - MGOPS, - PCPR, - Policja, - Placówki oświatowe, - Placówki ochrony zdrowia,	2021-2025
4	Uruchomienie grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy.	- Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe,	2021-2025

Cel 5: Zapewnienie profesjonalnej pomocy interwencyjnej i terapeutycznej osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, a także osobom stosującym przemoc w rodzinie.

Lp	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
1	Zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy z szczególnym uwzględnieniem dzieci, niepełnosprawnych i osób starszych,	- MGOPS, - Placówki oświatowe, - Placówki ochrony zdrowia, - PCPR, - OWDiR, - Policja	2021-2025
2	Usprawnienie procedury interwencji wobec przemocy	- Zespół Interdyscyplinarny, - MGOPS, - Policja, - Sąd, - Prokuratura	2021-2025

GMINNY SYSTEM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W GMINIE ZŁOCIENIEC

Zgłoszenie lub powzięcie informacji

V. ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU

- poprawa sytuacji rodzin zagrożonych i dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie,
- zwiększenie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat skutków płynących ze stosowania przemocy, a także podmiotów świadczących pomoc w tym zakresie,
- poprawa skuteczności działań osób i instytucji zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- zwiększenie i usprawnienie oferty pomocy skierowanej do osób dotkniętych przemocą,
- dostosowanie sposobu współpracy pomiędzy służbami do obowiązującego stanu prawnego,
- spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.

5.1. Realizatorzy programu

1. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Złocieńcu.
2. Komisariat Policji w Złocieńcu.
3. Szkoły i placówki oświatowe.
4. Placówka Ochrony Zdrowia.
5. Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Złocieniec.
6. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
7. Punkt Konsultacyjny.
8. Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe.
9. Straż Miejska.
10. Świetlica dla dzieci i młodzieży.
11. Złocieniecki Ośrodek Kultury w Złocieńcu.
12. Prokuratura Rejonowa w Drawsku Pomorskim.
13. Sąd Rejonowy w Drawsku Pomorskim.
14. Ośrodek Wspierania dziecka i Rodziny w Drawsku Pomorskim.
15. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim.

VI. ZASADY FINANSOWANIA PROGRAMU

Zakłada się, że niniejszy program będzie finansowany z dotacji celowych, środków pozabudżetowych, pozyskiwanych z różnych programów rządowych i środków unijnych.

VII. ADRESACI PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021`-2025 adresowany jest do wszystkich mieszkańców gminy Złocieniec. Wszyscy mieszkańcy powinni bowiem odgrywać ważną rolę w kreowaniu lokalnego wizerunku i budowaniu systemu, który oparty jest na wzroście ogólnie pojętego bezpieczeństwa. Zjawisko przemocy nie jest specyfiką marginesu społecznego. Zdarza się bowiem w każdej grupie społecznej, różnice środowiskowe dotyczą jedynie przejawiania przemocy a nie jej natężenia. Dlatego też adresatami programu są osoby uwikłane w przemoc tj. rodziny, w których przemoc występuje, osoby które stosują przemoc oraz świadkowie stosowanej przemocy. Niebagatelną rolę jednak w grupie adresatów stanowi kadra podmiotów z terenu gminy Złocieniec, którzy zaangażują się w realizację programu.

VIII. MONITOROWANIE, SPRAWOZDAWCZOŚĆ I EWALUACJA

8.1. Monitorowanie i sprawozdawczość

Koordynatorem działań związanych z realizacją programu będzie Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Złocięncu.

Możemy założyć, że Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 będzie stanowił interdyscyplinarną strategię działań na rzecz zapobiegania powstawania zjawiska przemocy domowej. Monitorowanie realizacji programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów i instytucji uczestniczących w realizacji zadań tego programu. Sprawozdanie sporządzone będzie z danych uzyskanych na koniec każdego roku z realizacji programu i przekazane do Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Złocięncu do 31 stycznia następnego roku.

Dotyczyć ono będzie:

- instytucji pomagających ofiarom przemocy w rodzinie,
- form udzielanej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- form działań kierowanych do sprawców przemocy w rodzinie.

Spotkania Zespołu odbywać się będą raz na kwartał celem:

- wymiany informacji,
- inicjowania szczegółowych działań,
- przeprowadzenia bieżącego monitorowania.

8.2. Ewaluacja

Programem zarządzać będzie Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Złocieniec. Do zbadania ewaluacji programu w trakcie jego realizacji będą służyły wskaźniki:

- liczba Niebieskich Kart,
- ilość interwencji,
- ilość udzielonych porad i konsultacji,
- ilości i rodzaju przeprowadzonych działań profilaktycznych.

IX. ZAKOŃCZENIE

Mając na uwadze złożoność zjawiska przemocy w rodzinie należy zwrócić uwagę na działania i współpracę wszystkich jednostek, które zajmują się tą tematyką na wielu płaszczyznach. Społeczeństwo nie może przyzwalać na przejawianie zachowań, podczas których człowiek jest poniżany, bity i maltretowany psychicznie. Każdy człowiek, który jest świadkiem takiego postępowania powinien reagować i podejmować działania w kierunku poinformowania odpowiednich służb zajmujących się udzieleniem pomocy i wsparcia w tym zakresie.

Założeniem programu jest jego wielopoziomowa realizacja we wszystkich instytucjach zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, ale również w jednostkach, które w choćby najmniejszy sposób mogą wpłynąć na pozytywny rozwój postaw obywatelskich i zachowań międzyludzkich aby wpłynąć na minimalizowanie zjawiska przemocy.

Wszelkie programy, strategie i działania mają charakter długofalowy i mogą ulec zmianom w miarę potrzeb, sytuacji społecznej, warunków życia rodzin. Realizacja założeń programowych opiera się na strategicznych działaniach wobec problemu przemocy w rodzinie. Zakładane w programach cele będą realizowane wielopoziomowo przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia zjawiska przemocy i towarzyszących dysfunkcji w rodzinie oraz poprawy kondycji społeczeństwa, rodzin i osób. Realizacja założeń programowych wynikających z zadań nałożonych samorządom Ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wymaga aktywnej współpracy różnych podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy, m.in. polegającej na wymianie doświadczeń, doradztwie, organizacji wspólnych przedsięwzięć. Stanowi to bazę do tworzenia systemowych rozwiązań.

Opracowany Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Złocieniec pozwoli na dążenie do osiągnięcia wytyczonych celów, które m.in. mają pobudzić do aktywności instytucje i organizacje działające w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju społecznego Gminy Złocieniec.